

Nootelijcke

CONSIDERATIEN

die alle goede Liefhebbers des Vaderlandts behooren rijpelijck te overweghen opten voorgheslaghen Tractate van Peys met den Spaengiaerden.

Sal. Prouerb. 14, 16.

Een vvijs man vreest hem ende vermijdt het quade: daerenteghen een sot vaert coenlijcken henen door.

M. D. LXXXVII.

1

Beminde liefhebber des Vaderlandts.

AEnmerckende t'perijckel daer inne de bedeckte, liſtige, facteurs der Spaengiaerden den ſtaet deſer Landen pooghen te brenghen door de valſcheyt van hare gheſuyckerde redenen vanden Vrede, daermede ſy de ghemeynte pooghen te trecken, tot eenen gantſch anderen eynde, dan ſy vvterlijcken voortſtellen: Ende beduchtende dat vvel eenighe vroome luyden daer door ſouden moghen vvorden teghen hare meyninghe miſleyt: Soo heeft my goetghedocht tot dienſte mijns Vaderlandts by deſen eenen yegelijcken voor ooghen te ſtellen, in vvat ghelegentheyt onſe ſaken met den Spaengiaert zijn ſtaende, haer voornemen teghens ons, ende vvat middelen ſy dencken te ghebruycken omme daer toe (t'vvelck Godt verhoede) te comen: midtſgaders oock de middelen daermede vvy ons daer teghen behooren te vvapenen t'onſer behoudeniſſe.

TITVS LIVIVS seyt seer vvijsselijck, *Dat t'verseker'ste middel omsich teghen zijne vyanden te behouden, is het mistrouwen.*

WElcke sententie hoe wel seker ende kennelijck is/ soo
wordt nochtans de selue by veelen niet nae behooren geacht/
door dien men verstaet dat het mistrouwen alleenlijck wt de
vyandtschap is spruytēde/ ende sonder de selue niet bestaen-
de: nochtans so wordt beuonden dat alle Tyrannen meer hebben wt-
ghericht met practijcken hare partye van misvertrouwen ontbloo-
tende/ dan sy opt met eenich ghewelt van wapenen souden hebben
connen te weghe brenghen. Welcke slechtichept insonderhept altijdt
den ghenen den meesten afbreeck heeft ghedaen/ die met haer ouer-
hooft te doen hebben ghehadt/ ende schijnt te spruyten wt dese sotte/
onredelijcke redene/ dat t'meestendeel der menschen met sattichept
vande aenghenomen sake/ ende verminderinghe haerder macht/ wor-
den flauhertich/ saecht ende slap van ghemoede/ al oft sy meynden dat
hare teghenpartije van ghelijcken dede/ ende daer door zijn sy hensel-
nen kittelende met een ghenuchlijck ghedachte/ dat de sake te beter te
accorderen soude zijn/ om dat zijne heftichept minder is/ in allen schij-
ne oft des vyandts voordeel vermeerderende zijne vyandtschap soo
veele als uwen moet met uwen teghenspoet soude verminderen/ ende
van een doot vyandt v vriendt soude connen worden: Daer nochtans
ter contrarien zijnen lust tot v bloet/ ende om ouer v ghewueldelijck te
heerschen/ met zijnen voorspoet altijt meer is vermeerderende. Waer
wt volcht dat de ghene die de minste van machte/ sich daerenbouen
noch ontblootende van t'nootelijck misvertrouwen (twelck hem voor
zijne beste wapenen behoort te dienen) hy sich seluen oock door cleyn-
hertichept ghewillichlijc begeeft in zijne wterste ruyne/ daer hy noch-
tans hem vercloeckende ende ghebruyckende zijne resterende midde-
len/ hem noch soude hebben connen houden staende/ ende verwachten
de veranderinghe der saken/ die den tijt naer ghewoonte tot zijnder
verschooninghe soude moghen medebrenghen.

Waer van hoe wel gheduerende den staet der Romeynē ontallijcke
exempelen zijn gheuallen/ die tselfde volcomelijck bewijsen/ Soo sal
ick nochtans my daer van onthouden/ ouermidts veele het bewijs der
seluer (door de verscheydenhept die inde ghelegenthedē der saken ver-
moeydt wordt) niet so seker achten/ ende oock niet so veelen kennelijck
zijn: Maer sal alleenlijck hier verhalen de kennelijckste exempelen die
by ons leuen den ghenen/ die de selue sake/ die wy verdedigen/ by den
handen hebben ghenomen/ zijn wederuaren.

De Duytsche Princen hebben sich wt oorsake voorsz. door eene vic-
torie/ die den Keyser opten Hertoghe van Saxen vercrech daer inne

 hy ghe-

hy gheuanghen werdt / soo cleyn gheacht / dat sylieden ende insonderheyt den Landtgraue van Hessen / hun begheuen hebben int accordt / ofte veel eer int belieuen vanden Keyser. Daer nochtans des Landtgrauens ende zijnder andere bondtghenooten middelen noch by nae waren in haer gheheel / ende genouchsame (indien den moet ende mistrouwen hen niet en hadde ontbroken) om in weynich daghen den Keyser wederom haer legher voor thooft te brenghen / ende met goede voorsichticheyt / cloeckheyt ende behendicheyt volherdende in haer voornemen / niet alleen sich te beschermen / maer oock om den Keyser met goede occasien zijn voornemen te beletten. Sulcx dat sy meer door haer verbaestheyt ende ghebreck vande kennisse der perijckelen daer in sy sich begauen / zijn verwonnen / dan door haer gheleden schade / die den Keyser niet meer dan soo veele dooden soude hebben doen veroueren / die d'andere oock souden hebben moghen deruen / indien sy den moet hadden behouden ende hen ghewacht van haren vyandt te betrouwen.

Twelck henlieden in sulcken deerlijcken staet hadde ghebrocht / dat sy haer leuen ende staet hadden verlooren / ten ware Hertoghe Mauritz van Saxen (grootvader des doorluchtighen Graue Mauritz van Nassau) ende zijne bondtghenoten hen ghelucklelyck hadden verlost.

Die vande Religie in Vranckrijck / waren nae soo veele bloedighe strijden onuerwonnelijck beuonden / indien sy soo wel met mistrouwen als met gheweer van oorloghe ghewapent waren gheweest en hen inden Jare LXXII. niet so verre met schoone woorden van den trowloosen Coninck Caerle de ix. hadden laten misleyden / dat sy en voorts alle die vande Religie door tgansche landt hen begeuẽde in zijnen handen om wreedelijck vermoort te worden / daer van t'getal der dooden in weynich daghen ouer de hondert duysent groot is gheweest. Daer nochtans den Heere Admirael ende andere niet en hadden behoorẽ te vergeten / hoe diep inde herten haerder vyanden gewortelt was de begeerte om hen te wreken / ende oock te gheloouen de goede waerschouwinghe die henlieden te vooren daer van werden ghedaen.

Wt dese dolingen ghepleecht byde Protestanten van Duytschlandt ende Vranckrijck canmen bemercken dat hare faute daer inne is ghelegen gheweest. Dat sy hen hebbẽ laten wijsmaken / de verminderinghe vande bitterheyt haerden vyanden / door schijn elen van versekerheyt: Ende dat sy daer door zijn gheuallen inde wterste miserien / ten tijden als sy goede macht hadden om sich te verseckeren door hare wapenen.

Indien wy nu ter contrarien willen bemercken de versekerheyt die t'misuertrouwen is gheuende. Sullen wy beuinden dat oock de gene die inde meeste teghenspoet waren gheuallen / sulcx dat sy opt wterste schenen ghecommen te wesen / tot hare verlossinghe zijn ghecommen /

Indien

Indien sy door eenighe schoone woorden sich niet en hebben laten bewegheu/om haren vyandt te achten anders dan hy is.

Want die van Maechdenburch/soo verre ghecommen zijnde dat sy geen andere hope en hadden dan op den eenighen Vertrooster der verdruckten / Zijn alleene door hare standtvasticheyt int betrouwen op Godt/ende mistrouwen van haren vyandt behouden/tot eeuwige eere ende exempele van anderen : Ende de wapenen tot haren moort gheschickt/zijn ghekeert teghen haer vyanden tot hare verlossinghe.

Die van Rochelle siende door de moort alle gheloof soo schandelijcken ghebroken / hebben besloten in standtvaste lijdtsaemheyt alles te verwachten dat Godt ghelieuen soude te ordonneren van haer lijf eñ goet. Ende gheleden hebbende een soo swaren belech / ende wederstaen hebbende soo veele ghewelts als opt Stadt by onsen tijden/zijn ten lesten buyten hope wonderbaerlycken verlost.

Waer inne seer te verwonderen is/ dat die van Rochelle zijnde in de meeste perijculē/ende de Heere van Monsgommery (die alleē de moort was ontgaen) commende met eenige schepen omme hen ter Zee te ontsetten/soo moedich zijn gheweest dat sy hem ontboden/ dewyle de sake van t'onset voor die tijdt periculeus soude zijn / dat hy hem alsdoen in geen perijckel soude begeuen/maer beter gelegentheyt verwachtē/ dat sy wel gheresolueert waren hen mette ghenade des Heeren te defenderen / ende alle nae den anderen eer te steruen dan te vallen in handen haerlieder trowloose vyanden.

T'welcke wesende saken by onsen tijden gebeurt/ ende daer aen niet en valt te twijfelen / Soo ist dat ick alhier beroepe dese neuswijsighe wyse/ die door hare menschelijcke voorsichticheyt (in cleynachtinghe van t'beleyt Godts) alle toecommende dinghen willen ijcken nae de mate haerlieder eyghen voorsichticheyt: Niet dat ick hen toelate datmen andersints t'schip metten stroom souden moeten laten drijuen/ sonder opt roer ofte compas te lettē / maer segge dat de wille des Heeren van ons te verlossen/ verborgen zijnde / wy daer inne niet so verre behooren te treden / dat wy ons souden laten voorstaen die aen onsen neuse ghebonden te zijn / maer dat wy ghehouden zijn alle wettighe middelen t'onser defensie te ghebruycken / verwachtende met lijdtsaemheyt zijne Godtlycke hulpe/ Sonder ons ende alle onse naecomelingen door onlijdtsaemheyt te verhanghen in verachtinge onser goeder sake/ ende van de almogentheyt des Heeren/of ons te begeuē voor den tijdt inde wterste ellende / die het tegenspoedichste eynde der oorloghe ons soude moghen vpbrenghen.

Dies niet te min/ wedercommende tot ons eerste voornemen / om te belieuen den genen die sich lieuer op waerschijnlycke redenen / dan

opte schickinghe Gods vertrouwen / Soo can wt de voorseyde twee-derleye exempelen lichtelijck bemerckt wordē/hoe onwijsselijck d'eene henseluen hebben verworpen / verlatende de middelen haerder noot-lijcke ende ghelegene defensie / Ende hoe wijsselijck d'andere sich heb-ben begheuen tot een stantvastighe resolutie met goede redenen / mis-trouwende van t'ghelooue ende schoone beloften haerder vyanden/ d'eene voor ooghen hebbende de schalcke ontrouwicheyt gheyleecht teghen den persoon vande Landtgraue / ende d'andere het vergoten bloet vande verraderlijcke moort.

Eyntlijck waerment wil keeren ofte weynden/men heeft t'allen tij-den beuonden(sonder dat opt anders is ghesien) men sal altijdt beuin-den dat sy in haer sotte ghedachten hen grootelijcx hebben misrekent/ die sich hebben laten voorstaen dat eenen Coninck ofte Prince teghen zijne ondersaten (die de wapenen wt eenighe oorsakē/ hoe rechtueer-dich die oock mochte wesen eens teghens hem hadde ghenomen) sou-de laten ongheWreecken het leet by hem ontfanghen door ontsicht van eenich recht/redene/eere ofte eedt. Want dese dinghen en hebben noyt so vele plaetse in hare herten ghehadt/dat sy de wraeckgiericheyt (soo diep daer inne ghewortelt zijnde) souden hebben connen bedwinghen/ Maer houden voor haren regel / dat om te regneren het ghelooft mach worden ghebroken / Ende sy haer ondersaten so wel mogen verleyden met schoone beloften ende reden / als de moeders hare kinderen met appelen ende peren.

Ende of wy al meynden dat den Coninck van Spaegnien daer inne conscientieuser ware / dan eenighe andere die opt zijn gheweest / ende dat hy niet van ghelijcken teghens ons en ware brandende met een heftighe begeerte van de alderwreetste wrake die opt is ghescheit/ So conden wy nochtans wel ter contrarien bemerckē wt de kennisse van zijne nature/actien/ ende vanden Raet die hy ghebruyckt / die door de gantsche werelt bekent zijn/ als onder andere/dat soo dickwils als in zijne teghenwoordicheyt vermaendt is gheweest van eenen Don Pedro ghenaemt de Wreede / als met rechte ghehouden voor de wreetste Tyran die opt leefde / heeft den ghenen die hem sulcx noemden altijdt berispt/segghende datmen hem behoorde te noemen/ Don Pedro den Ghe-rechtighen. Ontwijfelijck sulcx sustinerende om selfs alsulcken Titel te ontgaen/ die hem met rechte toecompt / als de ghene die de wterste wreedtheyt door zijne Inquisitie is exercerende/ende oock zijnē Sone wreedelijck heeft gedoot onder t'pretext vā de minste ongehoorsaem-heyt/ende zijne Huysvrouwe om te bevrijen zijn ghenegentheyt totten ouerspele.

Indien men hem beter wil kennen / soo bemerckt den Raet die hy heeft ghebruyckt/ende die ghy hebt ghesien: Want der Princen herten ongrondelijck zijnde/ so en canmen die niet bekennen dan door de gene die sy ghebruycken / die hen altijdt ghelijck zijn. Den Hertoghe van

Alua/

Alua/Vargas/Rhoda/den grooten Commandeur Don Loups/ Don
Jan/zijnen Secretaris Escouedo/den Cardinael Granvelle/ende an-
dere/die hy opt in dese landen heeft ghebruyckt/ zijn sy niet alle seer
sonderlinghe gheweest in wreedtheyt/onbarmhertichheyt/hartneckic-
heyt/sonder conscientie/ recht/ eere/ ghelooff/ia oock verbreempt van
allemenschelijckheyt/ ghenuchelijcker achtende/ te sien de springende
bloetaderen vande genen die sy hare vyanden achten/dan opt Landt-
man te sien den regen/by nae te lange verwacht/tot behoudenisse van
zijnen Ooste/

Mochten die van Granade(die hy soo wreedelijck bouen Tractate/
eer ende eedt heeft vermoort/ als hy ons geerne doen soude) verrijsen/
sy souden ons met leuendighe redenen wel raden dat wy ons met hem
te betrouwen niet en souden laten bedrieghen / maer dat wy ons wijs-
selijck ende voorsichtelijck souden wachten van onse hoofden soo goe-
den coop te geuen.

Maer hare bedeckte vrienden (die helas wat te veel onder ons ver-
keeren)sullen segghen dat de voorseyde goede Luyden nu al doot zijn.
T'is waer/dese knechten zijn doot / maer den meester leeft noch / ende
werckt noch euen dapper totten seluen eynde/maer met eẽ ander han-
delinghe/ die hy meynt hem voordelijcker te wesen. Want nae dat hy
eenighe Jaren ghetracht heeft met wreedtheyt te verslaghen een na-
tie die den Spaegniaert voor Verckens acht / als geen hart hebben-
de/ende siende dat hy ouermidts onse stantvasticheyt met die maniere
van des weynich vorderde/ heeft goet gheuonden de sachtmoedicheyt
vanden siecken Leeus te contrefeyten / ende de dieren met soeticheyt
tot hem te nooden/ niet om hen meer te sparen/maer om t'meeste ghe-
make.
Waer toe hem seer wel dient den persoon van den Prince van Par-
me/omme dese personaige wel te spelen/ ende den eenuoudighen d'oo-
ghen te verbinden door een geueynsde goedertierenheyt eñ schijn van
sachtmoedicheyt/ met welcke deuchden desen goeden Prince daeren-
tusschen alomme grootelijck wordt verheuẽ. Godt gheue oock dat hy
sulcx inder waerheyt sy/ maer ick en cans niet wel gheloouen / weten-
de dat het spreeckwoort te seer wel bysonder by den Italianen wordt
gheypractiseert: Die niet en can veynsen, die en can niet regeeren. Waer toe Don
Jan mede last heeft ghehadt/maer door zijne ionghe Spaensche hef-
ticheyt niet connen wtuoeren.

Maer waer toe dient dit/omme ons den Italiaenschẽ aert te leeren
kennen/ofte om dit te ontleeren? Hebben wy niet binnen Antwerpen
ghesien dat eenen Simon Turcq Italiaensch coopman hem vele Ja-
ren met vele beleeftheden valschelijck heeft geueynst te zijn een vrient
van Jeronimo Theodati/eñ middelertijt te staẽ nae zijn leuen/t'welck
hy hem ten lesten moordadelijck benam / om te wreken een questie die
tusschen

tusschen hem ouerlanghe was versoent?

Ende daer nae dat eenen anderen een ionghe Dochter de schoonste der seluer stede / ende van treffelijcken huyse vele Iaren met groote moeyten eerst ter oneere/eñ daer na so t'scheē ter eerē heeft veruolcht/ met de gheueynstheyt van een sonderlinghe Liefde / ende dat hy den derden dach van de bruyloft is heymelijck ghereyst nae Italien/ haer trouweloooselijck verlatende.

Indien een Italiaensch coopman van dat ambacht alsulcken meester is/wat verwachten wy vande Italiaensche Princen / die geen ander handelinge opt hebben gheleert dan veynsen?

Daer in desen alle andere moet te bouen gaen/dewijle de ghelegentheyt vande sake sulcx van hem vereyscht / den last van zijnen meester hem sulcx ghebiet/ende dat zijne natuere daer toe is genegen meer dan andere Italianen/als zijnde van Pauselijcken afcomste.

Sietmen niet dat de Vrijers hoe gemelijck/ gnorrich ende onlustich dat sy uyter natueren zijn/niettemin so lange sy eenighe jonghe dochter veruolgen/hen gelaten de beleefste / lustichste ende ghedienstichste diemen soude vinden? sonder hen te ontdecken/ eer sy tot haren wille zijn ghecomen: Meynen wy dat de Princen niet soo gheleert en zijn in haren handel? Niclaes Machianel/ het compas vande Italiaensche Princen / leert hen dit voor den nootelijckten streeck / seggende dat sy aen beyde zyden euen wel ter handt moeten wesen/te weten om een gedaente van saechtmoedichheyt / ghetrouwichheyt ende bermherticheyt te houden/ ende oock om t'blat te keeren / als haer voordeel sulcx ghebraecht/dat is: dat sy oock alsoo wel moeten connen de wreetheyt/ontrouwe eñ onghenade/ ende dat sy niet van noode hebben deuchdelijck te wesen/als sy maer sulcx schijnen. Het xviij. Capittel van zijn boecxken gheintituleert Den Prince/is vol van dusdanige goede leeringen: twelck ick wensche dat op alle de poorten vande steden der Nederlanden ware ghescreuen / met het spreeckwoort dat den Italiaen meest ghebruyckt/ Betrout niet, ghy en sult niet bedrogen worden: ofte vele eer twelck by den onsen met meerder eeren wort ghebruyckt / Weest ghetrou, ende betrout niemandt.

Maer de gene die opten Spaenschen leest schoenen/ spotten noch soo onbeschaemdelijck met ons/ dat sy deruen seggen: dat alle mistrouwē moet gheweert worden / omme tot eenen goeden Pays te comen/ ende datmen ons conditien sal gunnen/daer mede wy reden souden hebben omme versekert te zijn.

Ick bidde v segt my/Hoe macht bestaen betrouwen ende goede versekertheyt te nemen? Want indien wy betrouwen willen /so en behoeuen wy gheen versekertheyt: ofte indien men ons goede versekertheyt wil

wil geuen / soo en behoeuen wy niet te betrouwen : Ten waré datmen
seggen wilde dat hy betrout/die een goet pant neemt dat de schult drie-
mael waerdich is/oft dat hy versekert is / die een pant heeft dat maer
de helft vande schult soude moghen gelden / ende de reste opt goet ghe-
loone van zynen vyant stelt. Hier wt is immers claerlyck te verstaen/
dat dese goede luyden ons met halue ofte geene versekerheyt op goede
betrouwen gheerne saghen onder t'Gouuernement van haren goeden
ghetrouwen barmhertighen Coninck/ Ende dat sy ons geerne sonder
thoom sagen ryden. Hebben sy dien bal wel/ic schencke hen t'partuer.

Maer den hoochsten thoone die sy singhen/is/ dat den Coninck van
Spaengien ons soude verseKeren met borchtocht vande naburighe
Princen/ tot onderhoudinghe vant Tractaet.

Hier op staet te letten dat dese borghen souden zyn Princen / die de
Roomsche Religie hebben verworpē/oft die t'selue noch onderhouden.

Datmen sich soude vertrouwē op de borchtocht vande Princen die
de Roomsche Religie noch aen hangen/waer groote dwaesheyt : De-
wyle seker is dat sy metten anderen vastelyck zyn verbonden/tot onser
wtroedinge / soo haest hen daer toe eenige ghelegentheyt soude mogen
verschynen. Sulcx dat t'selue niet anders is te segghen / dan datmen
den Leeuw de Schapen soude vertrouwen/ onder de Woluen borch-
tochte.

Ende de borchtocht vande Princen die de Roomsche Religie hebben
verworpen/en can gheen sekerheyt gheuen : Dewyle sy wel weten/oft
ten minsten behooren te weten/dat het heylich Verbont / daer vā onse
partye t'hooft is/eens meester van ons zynde/ hen wel soo veele wercx
sal gheuen om hem seluen te defenderen / dat sy niet veele tyts souden
hebben omme te dencken op hare borchtochte.

Ick late staen de dispute / waer wy oft yemandt van onse borghen
onsen schuldenaer souden te rechte stellen oft (ghenomen dat hy tot
onsen ende haren voordeele waer ghecondemneert) wie de ghene soude
zyn die de sententie teghens hem soude executeren ? Waerder yemant
die middel hadde omme den Coninck van Spaengien te houden / als
hy qualyck wilde/het waer seer goet : Maer ick en geloone niet datter
yemandt is : Ende al wilde ick sulcx gheloouen / den Coninck van
Spaengien noch zyne cloecke Predicanten die zyne macht soo groot
maken/en souden wy sulcx gheen ghestandt doen.

Maer ghenomen / dat onse borghen machtich waren om hem een
goet oorloge te maken : Soo moesten wy ons begeuen tot zyne onder-
saten/opt vertrouwē onser borchtochten : Als hy dan t'zynen schoon-
ste ons mettē ooren name/ of de plaetsen versekerde daer inne hy weet
alle onse defentie te bestaen/wat raet ? Sullen wy hem dachuaerden/

oft

oft onse borghen? De borghen ghedachuaert zijnde/ sullen sy hem terstont een Leger van vijftich duysent mannen voort t'hooft legghen? oft sullen sy (om moeyten ende perijckelen te schouwen tegen den genen die hen niet en vreest) hen laten ghenoegen met eenich lack dat hy ons sal op legghen / Dat wy wederomme meynen te rebelleren / dat wy secrete conspiratien hadden ghemaeckt/ oft uyterlijck dat wy hem niet schoon ghenoech en wilden ligghen omme ghegeeselt te worden? Ende in allen gheualle de sake in processe staende / ende wy midlertijt de costen met hals eñ hooft betalende / soude ons dan de wrake die de borgen mochten doen tot betrachtinge van hare eere/ niet connen helpen dan t'suppen na de doot?

Ouersulcx en can ick niet ghelooven dat eenighe Princen / die de valschept ende wreetheyt onser teghenpartije bekent zijn/ sich souden so verre willen laten misleyden / dat sy in sulcker voughen in hare beschermenisse souden nemen het onnoosel bloet van desen onschuldighen verdruckten volcke/ t'welck in haer macht niet en soude wesen te behoudē/ oft hare schade te doen repareren / Ende dat sy daeromme hare conscientien ende eere niet en sullen willen stellen in alsulcken pericle / alwaert oock dat sy daer toe versocht werden: De welcke by de Nacommelinghen ten eeuwighen daghe grootelijck bevleckt soude blyuen: Want van alsulcken schijn van Vrede en can niet anders dan een tragedie ghespeelt worden/ dat is / een vrolijck begin/ ende een verdrietich/ ellendich eynde.

Hier van is een merckelijck exempel in Ferdinando / d'eerste van den huyse van Arragon/ Coninck van Naples / d'welcke niet en heeft naeghelaten de Edelupden van zijnen Rijcke / die teghen hem opgestaen hadden/ te doen steruen: niet tegenstaēde int accoort met hem gemaeckt / verscheyden Princen borghen waren ghewozden.

Ende de borghen en thoonden noyt in eenigher manieren / dat hen de borchtochte ter herten ginck / nae dat t'middel van de sake te rechten hen was benomen.

Alsmen oock bemercken wil/ dat den Paus van Roomen ouer soo veele Jaren heeft gheexcommuniceert alle de Princen van zijne Religie niet zijnde/ ende hare heerschappijen tot roof ghegeuen. Ende dat den Spaenschen hoochmoet hen ouersulcx niet alleen is dreygende/ maer oock arbeydende/ om hen te brenghen onder de Spaensche Monarchie / die hem soo hooch int herte leyt: Wat versekerheyt soude ons dan connen gheuen de borchtochte van de gene die de Roomsche Religie hebben verworpen? Ende bouen dien / en ghelooue ick niet / dat yemandt onder borchtochte by den Leeu soude willen te gaste gaen.

Ende te willen seggen dat den Coninck van Spaengien eenighe merckelijcke somme van penninghen ergens soude inden derden handt stellen tot versekeringhe van het tractaet? is te seer slecht. Want soo veele

gelts en

gelts en soude hy niet moghen consigneren / of hy en soude thien male soo veele van dese Landen in corten tijden wtpersſen. Hier by gheuoecht dat een seer magere versekerheyt is / datmen hem soude laten voorstaen dat den Coninck van Spaengien sich om t'verlies van een somme gelts soude onthouden van de lust zijnder wraeckgiericheyt te boeten / ouer den genen van de welcken hy soo onuerdraghelijck verstaet gheiniurieert te zijn / bysonder bemerckende dat yeder particulier hem t'perijckel van lijf ende goet dickwils niet en ontsiet / om hem te wreken van de genen die hy verstaet hem in zijn eere gherrenckt te hebben.

Omme voorts niet te vergheten / dat tot voordeel van hare Spaensche factien ende ruyne van den staet deser landen soude moghen dienen / ende by de ghemeente aenghenaem wesen / die hen metten wterlijcken schijn gheerne laet payen / connen noch voorstellen / datmen door den Paus ontlast soude zijn vande contributien die sy seggen soo groot te zijn / dat de selue de ghemeente ondraghelyck zijn / in allen schijn / ofmen alsdan een goude Werelt soude hebbē / meynende also ons den hunnich om dē mondt smeerende / te leyden in de swaerste ellende ende miserie / ende op hare maniere wt t'Vageuier inde Helle.

T'waer wel een wonderlijcke sake dat den Coninck van Spaengien / die met alsulcken hertneckighen ghewelt teghen alle recht ende redelijckheyt ons heeft willen belasten met een eewige schattinghe vanden thiensten penninck te betalen van alle goederen ende coopmanschappen die in desen Landen souden vercocht worden / zijnde het eenich middel omme allen den Coophandel ten eeuwighen daghe wt den Landen te verdrijuen / ende den gantschen rijckdomme tot hem te trecken / een dinghen dickwils thienmael moeten betalen / ende ten tijde als hy seer weynich was vergramt ten opsiene van tgene t'zedert is ghebeurt / dat hy nu alle occasien der werelt (soo hy seyt) ontfanghen hebbende om ons qualijck te handelen / ons soude vry laten van alle schattinghen ende contributien. Want hoe wel sommighe ghelooüen / dat de hoeren door leet ende slaghen lieflicker ende handtsamer worden / so en ghelooue ick nochtans sulcx van geen Princen.

Ende heeft hy alsdoen niet connen beweecht worden door eenich vertooch vande bederffenisse der Landen / die daer wt sekerlijck moeste volghen / segghende alleen voor redene / sulcx te wesen den wille des Coninckx / noch door de allegatien van rechten / vryheden ende priuilegien vanden Landen / die men seyde alleen te bestaen in de wille des Coninckx.

Inder voeghen dat de Ghecommitteerde vande Prouintien tot dien eynde ghesonden aen den Coninck in Spaengien ghenen beteren spoet op hare wedercompste souden ghehadt hebben / dan den Marquis van Berghen ende Herre van Montigny / ten ware sy wel te passe goeden wint hadden ghecregen / door de tijdinge die den Coninck ontfing / dat meest alle de steden van Hollandt ende Zeelandt de wapenen hadden aenghenomen /

 ende

ende van het innemen vande steden van Bergen in Henegouwe ende Valencijn: Waer door oock den Hertoge van Alue ghedwonghen werdt inde schee te houden t'sweert dat hy half ghetrocken hadde omme te doen sterven de voornaemste vande magistraet ende borgherye van Brussel/omme den anderen een vreese te aenjaghen.

Indien oock den Heere Marquys ende van Montigni haer leuen hebben verloren door dien men verstont Crimen læsæ Maiestatis te wesen de ouerleueringhe van een Requeste/ streckende tot zijnen ende der landen dienste/ Ende dat om ghelijcke oorsake de Ghedeputeerde in Spaengien de Borgherye van Brussel ende alle andere die hen int minste gheoopposeert hadden/ hen souden gheuolcht hebben: Soo laet ick eenen yeghelyck bedencken/waer mede wy volstaen souden/ indien men (t'welck Godt verhoede) ons meester ware/of sy yemant souden laten leuen van de ghene die de heeren Spaengaerden t'haren dienste souden noodich achten/ ende of wel yemandt soude mogen segghen dit of dat zijn eyghen te wesen/ meer dan de arme Indianen/ daer niemant yet eyghens is besittende/ Jae zijn vrouwe ende kinderen voor haren lust niet en moghen beschermen/ van den welcken sy nochtans noyt eenich leedt hebben ontfanghen. Isser wel yemant die ons (die sy voor de booste menschen der aerden houden) yet beters soude connen toeschrijuen/ indient met Tractaet of wapenen so verre mochten commen/ dat de sake stont aen hare goede discretie.

Soude dit de erffenisse onser Naecomelinghen wesen/ in de plaetse van de sonderlinghe vryheyt die wy van onse voorouders hebben gheerft/ dat van niemants (oock des minsten) persoon ende goederē niet en mach worden yet ghedisponeert/dan by Justitie/ t'welck sy in grooter eere eñ waerdicheyt altydt onuerbrekelijck hebben behouden/ niet teghenstaende wy sien dat meest onder alle andere natien van de werelt t'gemeen volck wert veracht/eñ van de machtichsten gheweldichlijck ghehandelt.

Hieromme moetmē verstaen dat wy niet alleē schuldich zijn dese Contributien (die wy toch met onsen eyghen consente geuen/ ende niet dan rosen en zijn te ghelijckenen by de doornen der tyrannye) gehouden zyn voor ons ende onse Naecommelinghen ghewillichlijck ende met goeder herten te verstrecken/ maer oock ons leuen/ als wy die willen weghen teghen t'gene ons soude ouercommen/ in ons vyandts macht zijnde.

Maer t'besten van allen is/ dat sy segghen/ Dat het de Staten vande Prouincien souden wesen/die met ons tracteren sullen dat wy souden behouden d'exercitie van de Religie/ dat t'vreemde Crijchsvolck vertrecken soude: Ende dat wy daeromme niet en souden hebben te vreesen. Indien sy mette voorgaende redenen ons bespotten/ voorwaer sy dencken ons met dese blint ende doof te maken.

Wat hebben wy van de Staten van de voornoemde Prouincien te verwachten/sullen sy hen scheyden van des Coninckx authoriteyt/ sullē sy hem

den

den thoorn inden mont werpen om ons te beschermen / Den verbloghen Marquys van Ryfbrouck soude hier van moghen ghetuygen / seggende / Dat sy lieuer alle voor den Duyuel souden varen / dan dat sy geē meesters van ons allen souden werden.

Wy weten dat sy met dier gelijcke aes de princīpaelste stedē van Vlaenderen int net hebben ghebrocht. Ende insonderheyt is aen die van Gendt ghesonden gheweest de heere van Manuy / die men dede ghebruycken den naem vande Staten van Henegouwe / Arthois / ende andere Prouincien / met seer schoone woorden / in allen schijne of de Staten verstaen hadden / datmen hen het exercitie vande Religie soude laten ghenieten.

Maer een weynich tijdts daer nae / alsmen verstont dat sy nu verre ghenoech by den ooren waren ghelept / heeft Richardot de sake by de hant ghenomen / ende voor t'eerste de handelinghe van den heere van Manuy in vele poincten geen gestandt doende / die hen maer om den goeden mont te maken waren voorghestelt / heeft hen niet te min onderhouden met veele goede hopen: Eñ alsmen hem sprack vande Religie / begeerde datmen dat Artijckel op t'leste soude houden / ende d'andere eerst afhandelen. Opte welcke verdraghen zijnde / ende siende dat sy nu verre ghenouch in Zee waren / riedt hen dat ingeualle sy den Coninck ende Prince van Parme niet en wilden offenseren / dat sy van de Religie souden swijghen / ende dat alle voorgaende dinghen te beter souden vergeten blijuen.

Ten lesten / de Ghedeputeerde van Gendt binnen Doornijck ghecommen / ende in tegenwoordichept van den Prince van Parme in debat van eenighe poincten ghecommen zijnde / heeft den Prince van Parme de handelinghe van Richardot ghedesauoyeert. Daer na heeft Richardot oock valschelijck gheloochent eenige poincten die hy ghaccordeert hadde. Dit is de maniere van hare handelinghen. Ende de stadt ouerghegeuen zijnde / heeftmen het woordt / schandale / sulcx ghereckt inde lenghte ende breete / datmen seer nae alle de rigoreuse placcaten daer inne heeft begrepen.

Dies wy ons niet en hebben te laten voorstaen / dat eenighe persoonen opten name vande Staten met ons souden handelen anders dan de gene die dubbelder eñ valscher zijn dan de Spaengiaerden / ende dat opte commissie / instructie ende mette treken vande Coninck van Spaengien / daer van sy niet een tytel sullen wijcken.

De ghene die ons gaerne in dese brabbelinghe saghen / laten luyden / dat Champaigni ende Richardot alreede hier toe souden zijn ghedeputeert. Dit zijn twee soo verre verureempt vande gunste deser landen / als den breemsten more van Spaengiē / t'zijn twee Borgongons / dat is te seggen / twee onbeschaemde Leugenaers / die de kennisse Godts / die sy hebben / ter liefden van den Afgodt der wereltscher dinghen / verworpen.

Aengaende den Eedeldom van derwaerts ouer / daermen groote feeste afmaeckt / dunckt v dat in hen de deucht ende grootmoedichept van hare

voorou-

voorouders is verschijnende? Hebben sy de manierlijcke stemmicheydt/wijsheydt/authoriteyt ende yuer tot de vryheyt ende weluaren van de landen/die inden oprechten Edeldom vereyscht wort? of zijn sy de gene selfs die sich tot slauen begeuen om t'weluaren eñ vryheyt van de Lande te helpen verdrucken? Indien ghy hier van t'geuoelen der Spaengiaerden hoorden / mocht v verseckert houden door de ghetuygenissen van hare beste vrienden.

Want de heeren die sy niet cloeck genoech achten om tot hare saken te ghebruycken/die segghen sy te wesen gherleede beesten/ de ghene die in eenighe merckelijcke saken schijnen ghebruyckt te worden / noemen sy deexelen die totte secrete dobbele diensten / alias verraderyen / hen hebben laten ghebruycken / die houden sy oock in sulcken eeren als de ghebruyckte verraders altijdt ghehouden zijn gheweest / sy en hebben oock gheen ander loon te verwachten/ende de mindere die in menichte t'hof volghen om gheaduanceert te worden tot eenighe staten/die souden (seggen sy)niet laten t'Hof te belieuen/alwaert met coppeldraepẽ/ ghelijckmen oock siet / dat d'eene zijnen outsten Sone heeft ghehouwt aen een wel bekende vrientlijcke Joffrou van den Houe : D'andere speelt op de Violen/ dewijle de heeren Spaengiaerden ende Italianen zijn dochters onderhouden/ eñ de ghene die wat eerlijcker willen schijnen / die doen haer Requesten ten Houe deur hare schoonste Nichten presenteren / oft door der Spaengaerts hoeren voorderen. Dits de vromicheyt van dien Edeldom / t'welck niet vreemt behooren te achten de ghene die van den Jare Lxvij tot Lxxvj toe/ t'Hof hebben ghekeert.

De ghene nu die te Houe eenighe recompensen ghenieten / die ontslaetmen met een brieflken vande betalinghe van t'ghene sy den armen Borghers hebben afgeborcht die hen gheboeyt ende ghecleet hebben: of men gheeft hen de goederen van de ghene die sich by ons vromelijck dragen/om de opgaende boomẽ ter haluer wassche te af houwen: dies sy by den Landtluyden Beuls der bosschen worden ghenoemt.

Omme dan totter materie te wederkeeren / soo behooren wy altijdt indachtich te wesen / alsmen ons met ghesuyckerde redenen wil verleyden/ dat de gheblanckette hoeren altijdt meest suspect zijn van pocken: Ghelijck mijn heere den Prince hoo. me. den heere van Selles wt Spaengen een vrachte van ghenade des Coninckx hem ouerbrengende/ tot antwoorde gaf/dat hy daer van alte schoon sprack om te gelooeuen: Want ontwijfelijck hoe dat t'schoon ghelaet meerder is / hoe dat den wijsen hen daer op min sal vertrouwen (bysonder in zijnen vyandt) na t'segghen van de Italianen.

Chi te fa pui charezza che non sole,
Tha ingannato o tingannar vole,

Dat is/

Die bouen reden v veel schoon ghelacts bethoont,
Die heeft v al int net, of hy hadde v geern ghehoont.

T'zijn uwe Eylanden die hy vrijdt / om die te crijghen en sal hy niet laten eenige moeyten ende costen te doen / alle courtoisien ende aubadẽ te spelen / eñ die hebbende / op hare saken ordre te stellen dat int Nederlandt niemant daer na d'voren sal op steken / oft na de wapenen tasten.

Dits t'eenighe middel daermede sy van ons verhopen meesters te worden: Want men moet weten / dat den Spaengiaert de sake deser Landen soo wel verstaet / dat hy wel weet datter noch vijfentwintich steden in onsen handen zijn die hy met gheen ghewelt mach winnen / al oorloochden hy noch vijf hondert Jaren / indien wy gheresolueert blijuen voor onse ende onser nacomelinghen vrijheyt so veele te doen / als onse vooroudero die ons de selue hebben achterghelaten / hebben ghedaen. Hy en hout t'partuer niet ghewonnen mette verouerinhe van eenighe Landtsteden / t'zijn de Eylanden daer hy zijn kaetse wil maken / om t'spel te verseckeren.

De welcke wy ontwijfelijcken hem nimmermeer sullen laten hebben / maer veel eer verwachten alsulcken eynde / als ons God almachtich ghelieuen sal te gheuen: Indien wy niet met eenen deucken ons seluen ende de gantsche ghemeynte te begheuen in des Beuls handen: De welcke sulcx niet en hebben verdient / als zijnde by ghetuyghenisse van allen anderen de sachtmoedichste / ghetrouste / stantuastichste Natie / ende de vreemtste vande bloetvergietinghe die opter aerden wort gheuonden.

De ghene die niet en ghelooven dat ons alsulcken banket wort bereyt / die moghen wel ghelooven de woorden van Don Jan / die gheseyt heeft: Dat den Coninck lieuer soude zijn een Heere vande aerde / boomen / beesten / bosschen / woluen / wateren ende visschen deser Landen / dan te lyden dat eenen persoon die de wapenen teghen hem ghedragen / den rebellen aengehangen hadde / ofte int minste met ketterye besmet ware / daer inne souden leuen / Eyntelijck is zijne meyninge dat wy ende onse nacomelingẽ alle souden moeten geloouen / dat den Paus een siele wten Hemel trecken / ende int diepste der hellen verworpen / of wter Hellen int schoonste des Hemels stellen soude connen / ghelijck zijne gheschreuen rechten vermelden / oft steruen.

Indien men meynt dat dit maer woordẽ zijn / leest t'gene de Spaengiaerden selue hebben gheschreuen van hare Indische handelinghen / daer sy selue verhalen alleen wt haren lust / oft om sich onsichtelyck te maken / vele millioenen menschen vermoort te hebben die hen noyt vergramt ofte yet misdaen haddẽ / op de welcke sy oock t'minste recht van heerschappije niet en hadden.

Vergelijckende die met onse ghesteltenisse / die sy houden voor ghe rebelleerde ondersaten des Coninckx / ketters ende verlochende menschen / onwaerdich der menschelijcker ghemeynschap / ende totten viere ende sweerde gheeyghent / meynende dat sy met onsen bloede Gode

dienste

piensite doen/ende met ons laten leuen hen seluen verdoemen/wat hebben wy van hen te verwachten?

Stelt v voor ooghen den doot die den vrome Graue van Egmont ende Hoorne hebben ghestoruen / alleen om dat sy den Ketters niet genoech souden hebben bedwonghen: Daer nochtans alle wijse luyden verstaen dat int stuck van de Regieringhe dickwils door de vingheren moet worden ghesien om erger te schouwen: Ende oordeelt selfs / oft ghy niet hondert hoofden soudt hebben verbeurt als de voorsz. Heeren verdient hadden het schrappen eender spelle te lyden.

Dan t'schijnt dat eenighe sich vrijheyt toeschrijuen wilden/om datter veele souden moeten steruen / als oft de menichte hem soude versaden/oft de groote van t'werck doen ontsien. Dit is een groote slechticheyt. Heeft den Hertoge van Alue wel connen versaet worden met de doot van achtien duysent persoonen/die hy in Spaengien weder keerende rapporteerde hier te Lande door Beuls handen te hebben doen steruen? dunckt v niet dat hy wat meer soude gedaen hebben/ hadmen sich met de wapenen niet gheweert.

Al ist sake dat den Prince van Parme inde gheconquesteerde steden des Coninck sententie niet ter executien en stelt / ende alle daghen in elcke stadt hondert hoofden doet afhouwen: Dat en wort niet opghehouden by ghebreke van macht ofte wille/ maer om dat wy ons tegen hem niet en souden resolueren / ghelijck wy teghen den Hertoghe van Alue deden. T'welck ons onuerwinnelijck soude maken / ende daer mede ware de hope te niet/vande Eylanden met practijcken te crijgen.

Maer en laet v niet voorstaen dat hy meester vande Eylanden zijnde/de rekeninghe effen soude afloopen / oft indien ghy sulcx uwe rekeninghe maeckt/ settet wt uwen sinne / op dat ghy niet tweemael en rekent/ ghelijck de ghene die sonder Weert rekenen / ende gheeft al v sinnen ernstelijck daer toe dat ghy v hooft wel bewaert / op dat ghy niet sonder loquatur en verliest: Want te segghen alsdan / wie sout ghedacht hebben/waert te laet. Ende alle de werelt soude redene hebben onse sotticheyt ende quade rekeninghe te bespotten.

Het sekerste middel van onser behoudenisse salmen beuinden te wesen/ datmen d'ooren stopt voor alsulcke speelluyden / de welcke alleenlijck arbeyden om onse herten te verflouwen / twisten / tweedrachten ende scheuringhen onder ons te saeyen / ende daermede haer profijt te doen. Want sy en souden niet weynich achten wtghrecht te hebben/ indien sy ons aen t'handelen conden brenghen: Want nae t'ghemeen spreeckwoort.

Als een vrouvve tot t'gehoore,end een stadt comt ter spraken:
Soo sal sy hucken, ende dese en salt niet lang maken.

Maer

Maer segghen sommighe (door Spaensch ingeuen) men can niet verbeuren haer propositien hoorende: Want men cant laten varen/ indien wy niet voordeel ghenoech connen bedinghen/ghelijck tot Breda ende Coelen is ghescijet.

Daer teghen ick antwoorde/dat den prouuenden Cock gemeenlijck zijn tonge verbrant. t'welck wy te Coelen t'onser schade oock zijn ghewaer ghewordeu: Want het is kennelijck dat t'selue heeft ghedient omme te practiseren de middelē daer mede men Arthois/ Henegouwe ende andere Prouintien van ons heeft ghescheurt: Ende ghestondeū noch metten besten coop / dat wy niet meer en verlooren / daer van de practijcken noch eenen yeghelijck kennelijck zijn / die niet alleen onse vyanden/maer oock de ghene die wy betrouden/hebben ghebesicht.

Gheduyrende het Tractaet van Breda/stondt mijn heer den Prince hoo. me. aen t'roer/ende bestierde het Schip soo wijsselijck dat de sake in goede versekerthept wert ghehouden: Hoewel nochtans vele gheloouen / dat wy aldaer noch niet sonder schade afquamen / maer dese sake is seer merckelijck.

Ende omme te besluyten bidde ick eenen yegelijck die eenich oordeel of voorsichticheyt is hebbende/ dat hy zijne vyant kenne/ende sich seluen dese poincten altijt voor oogen houdende/ tot dat hy wel versekert sy dat den Coninck met zijne Spaengiaerden ende ghespaengaerde gheuolch die sullen ganschelijck vergeten hebben.

De vvapeninghe teghen den Coninck,
De veranderinghe vande Religie,
De afsvveeringhe des Conincx,
De handelinghen met andere Princen.

Niet te min hebbende een rechtueerdighe sake (want gheen rechtuuerdiger can gheuonden worden/dan teghen gheweldt te ghebruycken nootlijcke defensie) die wy ghesien hebben/ ende noch daghelijcx sien dat Godt almachtich soo merckelijck buyten alle menschelijcke hope is helpende/ eñ daer en bouen door zijne ghenade ons daer toe in handen gestelt zijnde soo schoone middelen / soo en behooren wy van onse behoudenisse oock niet te wanhopen.

T'welck hoe wel ick achte my niet toe te staen alhier int cleyne te handelen/ Soo can ick nochtans wel so veele segghen / dat midts bewarende vijf ofte ses aencompsten deser Landen met goede versekerheyt ende toesichte/ende met versekerde persoonen die met ons hebben te winnen ende verliesen: Soo salmen den vyant wel lichtelijck beletten den voorderē inval. Hy en acht ons soo cleyne/ noch oock zijne winste soo groot niet / als

wy selue. Ende Godt almachtich heeft ons verlost / als wy meynden in meerder swaricheyt te wesen van dese.

Maer onse scheuringhe ware ons gantsch doodtlijck / ende is t'eenighe middel daer op hy verhoept / daer door wy ons in alle manieren moeten wachten / ende sorchuuldelijck wapenen met vaste ende goede eenicheypt / onse passien aen d'een zijde stellende / ende alle wrockeryen die wy teghen den anderen int herte mochten hebben verteerende / op dat wy niet door ons eyghen ghebreck den vyandt den wech openen / ende onse Naecomelinghen bereyden een ellendighe erffenisse van eeuwighe slauernije / der welcker bloet ons inder eeuwicheydt voor Godt almachtich soude beclaghen / dat wy de vryheydt van onse Voorouders (met verbintenisse van niet te verbreemden) naghelaten / hemlieden door slauhertichept ende sotte onuoorsichticheydt hadden vermangelt teghen een onuerdraechelijcke eñ eeuwighe slauernije aen ziel ende lichame.

Een vryheyt segghe ick / die tzedert den tijdt van xvc. Jaren noyt met slauernije van wtheemsche natien is belast gheweest. Twelck weynich natien van de werelt souden moghen segghen.

De welcke ons Voorouders met alsulcke sorchvuldicheydt / grootmoedicheypt ende stantvasticheypt hebben voorghestaen teghen alle de Princen van desen Landen / als de groote meenichte der exempelen bewysen / ende onder andere dat desen Coninck van Spaengien inden Jare xvc.lix. vande generale Staten deser Landen met geene middelen van schoone beloften oft grammelijck ghelaet heeft moghen vercryghen / dat vijfhondert Spaengaerden in desen Landen nae zijn vertreck nae Spaengien souden blijuen: Daer van hy alsulcken haet heeft ontfanghen / dat t'selue inden Jare lxviij / den Graue van Egmont / eñ meer treffelijcke persoonen / die opte voorseyde vergaderinghe van de generale Staten van slandts weghen waren ghebruyckt / den meesten last heeft ghedaen om t'hooft te verliesen.

De exempelen van de voorledē dinghen behooren ons sulcx te onderwijsen / dat wy wijser moghen zijn dan de ghene die de toecommende saken metter ellen van hare neuswijsheydt willen meten / wetende dat niet een haer van onsen hoofde sonder de ghehengenisse Godts sal worden gecrenckt / ende dat hy meester is / ende int minste niet toestaet t'voornemen vanden ghenen die met groot onrecht aenghenomen hebben ons te vermoorden: Dit wordt int midden van ons ghetuycht door de vrome steden van Alckmaer ende Leyden / ende door ons allen die ghesien hebben dat Godt almachtich t'verlies van Ziriczee (twelck wy ghenoech achten te wesen t'middel van onsen sekerē ondergauck) heeft verandert tot een middel onser alder verlossinghe: De selue Godt leeft / hy en heeft onse (oft wel eer / zijne sake) niet dus langhe voorghestaen om ten lesten die te verlaten / hy en doet geen stuckwerck / maer t'ghene dat hy begindt dat voerdt hy sekerlijcken

kerlijcken wt. Waeromme en sullen wy ons in hem niet betrouwen ende versekert houden?

Te meer soo wy altijdt ghesien hebben dat dē gene die sich op menschen versekerden zijn gheuallen / als de ghene die op een riet steunden: Ende bedenckt v wel / ghy sult beuinden / dat wy den meesten afbreuck hebben gheleden door dien wy op menschen meer verhoopt / vertroudt ende ghestaen hebben / dan op Godt almachtich.

Hieromme laet ons zijne ghenade aenroepen / ende vertrouwen met gantscher herten / sonder murmuratie van hem onse verlossinge verwachtende tot zijns naems eere: Ende zijt versekert (als van t'ghene dat ghy voor uwen ooghen siet) dat hy de gene die den onnooselen verdrucken / eñ zijn woordt soecken te wtroeden / sullen eenen val doen tot onser verlossinghe / daer van sy nummermeer sullen opstaen / ende dat hy ons ende onse Nacomelinghen sal gheuen ende beuestighen de erffenisse zijns woordts / ende onser vryheyt.

FINIS.

